

82006

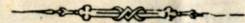
КАЛЕНДАРИКЪ

ПАСЪЧНИЧІЙ.

УЛОЖИВЪ

ПОРФИРІЙ БАЖАНСКІЙ

СВЯЩЕННИКЪ.

ВО ЛЬВОВѢ, 1879.

Зъ друкарнѣ Товариства имени Шевченка,
подо̑ зарядомъ К. Беднарского.

602

БІБЛІОТЕКА

Товариства

Знак

ЛЬВІВСЬКА БІБЛІОТЕКА
АН УРСР
№ И 41978

Всесоюзная библиотека
Львівський Товариство
Львівський Товариство

ВЕСНА.

Лютый. Въ сильныхъ пняхъ зачинають вже матки яйца нести (червити); пчолы годуютъ молодой червь, ѣдятъ бѣльше, рухаютъ ся бѣльше, выробляють тепло бѣльше, въ пняхъ настае вже инше жите, хотяй пчолы на двѣрь зъ улія ще и не вылѣтали, а въ пасѣцѣ настае весна.

Вчасне, а довшій часъ треваюче тепло на веснѣ спроваджае густѣйше и бѣльше червлене въ пасѣцѣ; слѣдуючій морозы могутъ червь въ слабшихъ пняхъ зморозити, а молодой червь загнити.

На дворѣ зимуючій пчолы потребують доконче улѣвъ теплыхъ соломяныхъ, або деревяныхъ соломою офутрованныхъ, щобы имъ на веснѣ було якъ найтеплѣйше.

Въ стебникахъ зимуючій пчолы вже рано на веснѣ червятъ еще въ стебнику, а червятъ тамъ бѣльше якъ зимуючій на дворѣ; черезъ бѣлшій рухъ въ уліяхъ настае и бѣльше тепло въ стебнику, пчолы непокоятъ ся, конче на двѣрь домагають ся, а се о такъ раннѣй порѣ имъ еще зашкодити моглобы. Тримай пчолы на веснѣ въ стебнику, доки лише холодъ тамъ утримати ся дастъ, а до того послужити тобѣ може утримуване въ стебнику все свѣжого снѣгу, въ цебрику або въ бочцѣ, и тягле провѣтрюване, щѣльне запиране стебника весною на день, а отворюване на нѣчь. Але скоро и того не поможе, а пчолы черезъ бѣльше тепло на дворѣ бѣльше непокоятъ ся, гучать... то нема що дальше пчолы мучити,

але въ красный день надъ вечеромъ заситкуешь всё пчѣ въ стебнику, повыносишь ихъ легонько, найлѣнше каждый на свое тамтогорѣчне мѣстце на пасѣку, позамацуешь щелины глиною, за якихъ двѣ годинѣ порозентковуешь очка, а завтра облетать ся пчолы и успокоять.

Зъ стебника выставлені уліи зъ тонкими, нефутроваными стѣнами могутъ забнути, тому добре бы було уклученымъ перевесломъ ѡдъ споду до верха разъ коло разу обвити и лише на очко и на дверѣ мѣстце лишити. То само можна и матами зробити, а стане имъ теплѣйше.

Весною потребуютъ пчолы въ стебнику наибѣльшого холоду, зато на дворѣ треба пчоламъ на веснѣ якъ наибѣльшого тепла и спокою. Очка не треба замыкати, а лишити розтворомъ, щобы хора пчола, коли ей треба, вылетѣти могла; зато дощинкою можнабы зъ ранной весны очка укусомъ ѡдъ блеску сонця и просмыкѡвъ вѣтра, доки стало тепло не настане, прислонити, щобы на прикрїи вѣтры не вырывали ся и меньше въ поли гинули.

Не каждого року однако о однѣй порѣ настають тїи самї обявы и чинности въ пасѣцѣ. Скорѣйше тепло на веснѣ приведе и раншї работы въ пасѣцѣ, и скорѣйшїи розвѡи деревини и тыхъ зелъ, що дають пчоламъ мѣдъ.

Скоро снѣгъ згине и на дворѣ пустить, поспускай воду зъ калабанъ, позгортуй листе, зрѡвнай кретовини, зачисти смѣте, понѡдѣмхуй засланяюче галузе, понасаждуй въ пасѣцѣ деревини, подокѡнчуй новї уліѣ, рамки, маты, корытця до годованя, и другї знаряды. Если еще пчолы на веснѣ не лѣтали, уставъ собѣ уліѣ зъ пчолами до такого ладу, якїй тобѣ найдогѡднѣйшїи; найлѣнше ставити уліѣ въ пасѣцѣ въ простїи и рѡвнїи лавицѣ, ряды, очками (если можна) до пѡвночи, и не дуже за густо одинъ коло другого. Лѣнше еще въ новїи ладъ уставляти уліѣ въ осени, бо меньше мылятъ ся потому пчолы. Переставлюванє пчѡлъ на

нове мѣстце потягае завше за собою страту; лѣпше есть вже ѓдъ разу порядокъ добрый обдумати.

Бувають неразъ такъ вчасно теплї весны, що часомъ при краснѡй погодѣ ($+10^{\circ}\text{R}$) вже въ Лютѡмъ на дворѣ зимуючї пчолы облетяють ся и счищаютъ, а облетѣвшись, хоть бы ѓдтакъ и друга зима навернула, пчолы не захорують нѣ на запѡръ нѣ на червѣнку (не запержать ся), але спокѡйно теплои весны ожидати будуть.

При облетѣ пчѡлъ розтворишь цѣле очко, а по облетѣ приситкуешъ тѡлько, щобы еще по двѣ пчолѣ наразъ выгѡдно пролазити могли, а рабунокъ не такъ легко повставати мѡгъ.

Старый снѣгъ въ часѣ облету коло улївѣвъ нѣчого не шкодитъ, зато свѣжїй снѣгъ вже бы треба зъ рання лопатою поѓдгортувати, мѣтлою зъ дашкѡвъ позмѣтати; на мокру еще землю коло улївѣвъ соломы, моху, пѣску, глины, половы, попелу — що кто має — понатрясати, щобы пчолы еще теперъ слабосильный въ водѣ передъ очкомъ не топили ся. Зъ разу пчолы еще далеко не лѣтають, проте облету хотьбы и середъ снѣгѡвъ не треба перепиняти; здорова пчѡла и на снѣгу не зацѣпенїе, а слаба и безъ снѣгу згине. Скоро и въ Лютѡмъ добре тепло бодай на кѡлька день настане, треба переконати ся, чи всѣ пчолы жїють, и чи еще досыть що бѣти мають. Кто сильному пневи 8 лѣтеръ меду на зиму лишивъ, тому пчолы весною зъ голоду не обсыпять ся. До слабшихъ заглянь найперше та найборше; зъ ними будешъ клопѡтъ мати. На другїй разъ не лишай слабыхъ пнївѣвъ нѣколи на зимѡвлю.

Голодный пень погодуй заразъ, щобы вже перезимованный на встыдъ теперъ на веснѣ не упавъ. Дай ему зъ осени перехованный плястеръ зъ медомъ, а нѣ — то розѡгрѣй саму патоку (безъ воды) и натолочь еи въ порожный комѡрки плястра зъ обохъ бокѡвъ, и заложы плястеръ до середины гнѣ-

зда близько пчѣль; а щобы зголоднѣли и обстужені пчолы до меду полѣзли, розогрѣй цеглу або камѣнь, уставь на дно улія, запри дверѣ, замасти, а розтеплені пчолы погодують ся пѣдданымъ медомъ. Еслижь меду не маешь, то розвари бѣлого цукру (на 1 кильо пѣвъ лѣтры воды) въ водѣ на густо и натолочь до плястра.

Пѣзнѣйше, коли вже теплі дні настануть, погодуешь голодный пень черезъ дѣру въ стелинѣ; возьмешь густою патоки до шклянки, перевернешь шклянку и надъ дѣркою надставишь, докола глиною обмастишь, а пчолы заберуть; еще пѣзнѣйше дашь патоки въ корытця до середины улія пѣдъ стелиною.

До цвѣту садовины годуї голоднї пнѣ лише густою патокою а не сытою.

Въ сѣмъ мѣсяци цвите вже: лѣщина, лозина, ива, осика; а если на дворѣ тепло, то пчолы корыстають зъ нихъ.

Маротъ. Частѣйше буває облетъ въ сѣмъ мѣсяци въ краснї дні. Однї пчолы облетяють ся самї добровѣльно, другї же хуханемъ та шурованемъ въ очко треба побуджати.

Пчолы, що добровѣльно самї и густо облетяють ся а надъ вечеромъ спокѣйно назадъ до улія стягнуть, мають матку.

Пчолы, що по облетѣ ще надъ вечеромъ по улію нѣббы бѣгають, щось шукають, а въ улію часомъ завьюють (заплачуть), тїи частѣйше матки не мають; однакъ для лѣпшої певности треба ихъ зревидовати и наочно переконати ся. Пневи, що матки не мае, додай на разѣ готову матку, якъ таку маешь, а якъ нѣ, то злучи его зъ сусѣднымъ найближшимъ пнемъ, що матку мае. Безъ матки пень не держи, бо на ничъ зѣйде.

Пень, що лѣтати не хоче и лише зъ тиха шипитъ, есть або зголоднѣлый, або ослабленный, мае мало мухи. Голодень пень погодуй, а слабомушный злучи зъ другимъ сусѣднымъ, а его матку дай тому, що матки не мае (безматковн).

По облетѣ звужи очка, чтобы пчолы не нападали на себе. Нападеный пень прикрой плахтою, за пѣвъ години ѓдхили плахту, чтобы повертаючы свои пчолы до своего улія стягнули ся, и закрой его зновъ; и такъ то прикрывай то ѓдкрывай ажъ до надъ вечеръ. Вечеромъ заситкуй его цѣлкомъ, накрой плахтою и най завтра такъ цѣлый день стoitъ закрытый а ѓдобють ся напастники. Позавтра пустишь его, най лѣтае; если его еще разъ нападати стануть, то повтори тое накрыване. Способъ се певный.

Нагли справы по облетѣ не ѓдкладай, но если студень не настане, чимъ борше залагодъ.

По облетѣ, если на-ново студень нагло не заскочить, зачинають пчолы крыжки и уліи чистити, а мерцѣвъ черезъ очко выносити. Поможижъ имъ, а скоро на дворѣ тепло ($+8^{\circ}$ або $+10^{\circ}\text{R}$), то отворяй уліи и хутненько повыгортай зъ улія мерцѣвъ та смѣте. Зъ ранной весны пѓдмѣгай уліѣ на тыждень разъ, пѓзнійше на двѣ недѣлѣ разъ.

Якъ пѓдмѣтаешъ, то спѣши ся, чтобы пень не обступити, а при томъ уважай:

Умерла матка на днѣ улія значить безматокъ. Тогда дашъ ему готову матку, або злучишь его зъ сусѣднымъ, що мае матку.

Скиненій маточники означаютъ ѓдновлене матки; вышуйкай же молоду матку, здуши ю, дай на еи мѣстце добру другу матку, або злучи его зъ сусѣднымъ пнемъ.

Скиненный червъ пчѓльный значить зазяблене пня або голодъ; пересмотрижь его, а зазябленный заумерлый червъ вырѣжь.

Скиненный червь трутовый, означает матку неплодну знайди, убій, дай добру матку, або злучи.

Свѣжі бѣлі цукрові крупки на днѣ указують, що пень має матку добру.

Заплѣснѣлі плястры вийми, высуши, обѣтри и сховай.

Замотыличені плястры вийми, положи на два дни пѣдъ воду, мотылицю (черваки) шиломъ повыжолобууй, обсуши и сховай на потому.

Запержені плястры намочи, обчисти, высуши и дай до улія назадъ, або сховай на дальше.

По пѣдметеню обтули гнѣздо матами, а щелины коло дверей глиною позамащуй.

Въ сѣмъ мѣсяци цвите : ѳльшина, тополя, верба (еслиж сей мѣсяць морозный, то ажъ въ слѣдуючѣмъ мѣсяци).

Цвѣтень. Скоро на дворѣ настане стале тепло ($+10^{\circ}$ $+12^{\circ}$ R), потреба всѣ пчолы осмотрити (зревидувати), щобы знати, чога имъ нестает.

При осмотрюваню уважай, чи пень має матку.

Яйця, червачки и рѣвно заднений червь суть знакомъ доброи матки. Самі яйця и червачки еще не даютъ певности доброи матки, бо могла ихъ проста трутоносна пчола або и неплодна матка нанести. Бракъ яецъ значитъ безматка, або молоду ѳдновлену матку. Самі червачки або самъ заднений червь значитъ утрату матки. Где анѣ яецъ, анѣ червачкѣвъ, анѣ задненого черву, тамъ и матки доброи нема. Бѣльше яецъ въ однѣй комѣрцѣ, або яйця не на днѣ лишъ на бокахъ стѣнъ, а до того тутъ то тамъ порозсѣвані, або заднений червь горбато, котрого головы понадъ плочу плястра стырчатъ, означает трутоносну пчолу.

Молоді одновлені матки, або матки неплідні убій, а безматкамъ додай готові добрі матки, а нѣ — то злучи зъ сусѣдними. Инакше ихъ лѣчити еще теперъ не можна. Пневи зъ трутоною пчолою додашь такожъ въ клѣточцѣ добру матку, а за 2—3 дни выпустишь ю, а нѣ — то зъ сусѣднимъ злучишь.

Пень мусить мати добру силу (богато пчолъ); слабого не держи, бо то страта часу и меду. Пня, що весною хоть 4 плястры собою не укрѣе, не держи, лиш злучи зъ сусѣднимъ, бо хѣсна зъ него мати не будешь.

Пень безъ меду, хоть и сильный, але до нѣчого, онъ безъ меду зъ голоду згине. Добрий пень потребуе одъ теперъ до нового меду еще 5 а що-найменше 3 кильо меду. Если пневи меду нестает, додай ему по можности наразъ, щобы не хляпати ся годованемъ, не борикати, не студити пня, о ѳдтакъ щобы на него не спровадити нападъ. Найлѣпшии пнѣ, що мають свого питомого меду зъ зими досыть — они дужі, здорові, тай найборше до силы приходять. Бѣда тому, що пень годувати мусить; захѳдъ то, выдатокъ, перешкода пчоламъ, рабунокъ другихъ пчолъ, зазяблене пня, тай таки слаба сила.

Способъ годованя описаный вже въ мѣсяци Лютѳмъ. Годуй лише саміи голодніи пнѣ, а годуй лише самою густою патокою ажъ до цвѣту садѳвъ, а до того нѣколи въ день, но завсѣгды ажъ пѳдъ нѳчь, щобы нападъ не спровадити. Для бѳльшой безпеки заситкуй его по годованю на цѣлый слѣдуючій день. Теперъ еще холодно, тому ситковане на цѣлый день нѣчого ему ще не пошкодитъ.

Пень потребуе также и перги для годованя черву. Цвѣтъ вербы и лотачу достарчае достаткомъ перги.

Гнѣздо пня має мати саміи чистіи плястры. Заперженіи, заплѣснѣліи, замотыличеніи, и зъ зазяблымъ червомъ плястры выими и обчисти, якъ вже на передѣ (въ Мартѣ)

сказано. Плястры трутові упрячь зъ улія. Нѣколи плястрѡвъ не по́дрѣзуй, хотьбы и зъ медомъ; теперь не медобране, и лишь велику собѣ шкоду зробишь.

На веснѣ потребуе пень для молодого черву дуже богато тепла, а велика порожна просторонь въ улію зменшае тепло. Тому треба при ревизіи гнѣздо зменшити, а за-велику порожну просторонь въ улію матами на меншу звузити. Выймижь 1—2 крайніі порожніі плястры, а на ихъ мѣстце заложи грубу тѣсну мату, щобы тепло не утѣкало въ порожне мѣстце улія, а щелины при дверехъ замащуй глиною.

Тамъ, где далеко пчоламъ до воды лѣтати, тримай корытце зъ свѣжою водою въ пасѣцѣ.

Ревидуй пчолы лише надъ вечеромъ, або въ теплыи слотный день, щобы напаяду не сировадити.

Теперь цвите: верба, агресть, лотаць, медунка. Где лотачу богато, тамъ пчолы добре выпасають ся.

Май. Въ Маю мѣстцями буває вже лѣпшіи пожитокъ для пчѡлъ, особливо на цвѣтѣ садовины, а пчолы въ погѡдливѡмъ Маю въ красну силу убирають ся и борзо до силы приходять. Пнямъ, що вже всѣ плястры своего гнѣзда на черно укрывають, що тыждень, або що два тыжднѣ додавай по одной порожной рамцѣ. Розширене гнѣзда зъ корыстею такожь и ѡдъ завчасной рѡйки вздержуе.

Роботу тругову вырѣзуй, а дѣры вылатуй пчѡльною роботою; по́знѣйше заложишь ихъ пнямъ зъ молодыми матками, а выкѡнчатъ ихъ чистою роботою пчѡльною.

Теперь часъ переносити гнѣзда зъ гѡршихъ до добрыхъ улѣвѣвъ; зъ снзовыхъ, а наветь зъ простыхъ улѣвѣвъ, до рамовыхъ.

Слабшимъ пнямъ що тыжня додавай плястры, але лише зъ задненымъ пчѣльнымъ червомъ и зъ пнѣвъ сильныхъ.

До купна пчѣлъ теперъ найлѣпша пора. Условія доброго пня суть: добра матка, добра сила, достатокъ меду, чисті плястры и теплый уліи.

Маты тримай въ улію, доки не настануть теплі ночи, а уліѣ масти, доки не настане въ поли головный пожитокъ на лишѣ, або на гречцѣ.

Одъ теперъ годуй вже голодні пнѣ сытою, т. е. мѣдъ по половинѣ зъ водою. И сыты давай на разъ стѣлько, скѣлько потреба. Уважай при тѣмъ заедно на нападѣ.

Въ сѣмъ мѣсяци цвигуть: береза, черешня, вишня, лотачъ, медунка, борѣвки, черницѣ, сливки, яблѣнь, грушка, дубъ, клинь, явѣръ, рѣнакъ, каштанъ, акація, малина, ожины, гѣрциця, конюшина шведска, макъ, лигустеръ, блавать.

Л Ъ Т О.

Червень. Въ мѣру, якъ буде сила въ нии прибувати, такъ ты гнѣздо въ улию розширяти будешь. На одну-двѣ недѣль додашь по одной порожной рамцѣ бѣльше; скоро пчолы вже вощиною тягнутъ, додашь рамку зъ налѣнкомъ, а буде пень рамку будувати и мати где сидѣти. Розширене гнѣзда въ улию довго вздержуе пень одъ завчасной рѣйки.

Невыкѣнчені плястры теперъ пчолы закѣнчатъ роботою трутовою, а матка засыпле ихъ тьмовъ трутами. Само вырѣзуване трутовой работы нѣчого не помагае, пчолы на-ново трутовою роботою тягнутъ; а вже якъ вырѣжешь, то заразъ готовою роботою пчѣльною того мѣстце и залатай; а нѣ — то зажди, ажъ пчолы трутові червачки заскленятъ, и тогда острымъ ножемъ головы имъ позрѣзуешь, а пчолы ихъ зъ комѣрокъ высмокчуть. Чимъ засклеплене старше, тымъ безпечнѣйше трута зрѣзувати.

Маленькій сѣрый мотылецъ — мотылица — вже часомъ одъ Цвѣтня и Мая уганяе и снуе ся коло уливѣвъ, пересмыкае ся скалубинами, а часомъ и очкомъ до середины улия, и тамъ въ порожныхъ комѣркахъ плястрѣвъ, або на днѣ въ пѣдметинахъ несе яйца, зъ чого творять ся ѳдтакъ червачки, що порюють вощину. Тожъ залѣпной всѣлякѣ скалубины та щѣлины глиною, щобы мотылица не дѣставала ся до улия, а порожну вощину передержуй на продувномъ мѣстци. Сильный пень не дасть загниздити ся мотылицы.

Щѣлины коло дверей улія лѣни ажъ до головного пожитку, щобы нападу не спровадити.

Маты выкинешь зъ улія, ажъ бѣльша буде сила въ пни а теплій ночи настануть.

Въ спекахъ, по заходѣ сонця, порозчиняй дверѣ въ уліяхъ, воцина остигне, а до-дня позапираешь.

Гдекуды въ сѣмъ мѣсяци принадае на кѣлька и кѣлканайцять днѣвъ перерва въ пожитку; въ поли не цвите нѣчого, а акаціи нѣ каштанѣвъ нема. Тамъ годуй пчолы рѣдкою сытою (одна часть меду а двѣ воды), бо высмокчуть червь, а и самі обсыпати ся можуть; такъ само годуй пчолы въ порѣ слотнѣй.

Сей мѣсяць есть майже повсюды мѣсяцемъ рѣйнымъ. Лише по гдекотрыхъ гаяхъ зъ густою садовоиноу лучають ся рѣвъ вже при кѣнци Мая. Маѣвй рѣвъ бувають такожь и по простыхъ насѣкахъ, где вже старі матки весною упадуть а пчолы на еи яйцяхъ собѣ молоду матку выгрѣють. Такій рѣвъ выходитъ зъ молодою неплодною маткою; вѣнъ zove ся спѣвакомъ, есть малый, а задля браку такъ вчасного пожитку нужденный, а такожь часто и матка для браку живого лѣтаючого трута не заплоднить ся, а рѣвъ зѣйде на ничь. Звычайно приходять рѣвъ одъ половины Червця до половины Лицця.

Рѣвъ самороднй, т. е. такій що самі добровѣльно роать ся, побѣльшають и розмножують насѣку лише тамъ, где рѣвъ рѣкъ-рѣчно, самі, а до того въ самъ часъ пожитку (не пѣзно) выходятъ. Рѣвъ ранній выходятъ двѣ а найбѣльше три недѣлѣ передъ головнымъ пожиткомъ; рѣвъ середній выходятъ на самъ початокъ головного пожитку; еще дальші рѣвъ будутъ пѣзнй. Лише ранній и середній рѣвъ на приховокъ добрй; за тое ще ранній и пѣзнй рѣдко коли удають ся.

Пень лагодить ся до рѡйки , скоро въ силу велику убере ся, скоро трутову роботу тягне, трута червить, маточники закладае и matka тѣмъ яйцами заносить. Скоро маточники заклепѣтъ, а слота або голодъ не перешкодятъ, рѡй на-пewно выйде. Першій рѡй — первакъ — выходитъ зъ свого насѣнника зъ старою маткою; по нѣмъ выходитъ дальше дружакъ, третякъ и т. д., а каждый вже зъ молодою маткою. Первака зберешь до порожного улія, але лише на 6 рамкахъ зъ налѣнками (готовыхъ плястрѡвъ можна дати и 7), щобы цѣле гнѣздо за одно лѣто до самого споду заробивъ, а до того заложишь перегородку коло рамокъ и оставишь улій где бувъ въ насѣцѣ на свѣжѡмъ мѣстци. За симъ выйде девятого дня дружакъ, а сего вже не пріймай, бо подробишь силу цѣя, та нѣ сей нѣ той на зиму не буде здальй. Лише зъ раннихъ рѡвъ дружаки удалибы ся, але рѣдко такихъ медныхъ сторѡнъ, а ще рѣдшій такі добрі роки, щобы и дружаки добре обробили ся. Найневиѣйша насѣвка тота, котра лише перваки пріймае, а дружакѡвъ не пускае. Дружака (третяка и т. д.) не буде, если по выходѣ первака заразъ того самого або другого дня всѣ маточники зѡрвешь и лише одинъ добрый лишишь; або слухай, коли молода matka въ насѣннику перваковѡмъ за-пѣкае (заспѣвае), а тогды вже всѣ маточники зѡрвешь що до одного, бо вже молода matka въ улію есть.

Дозирай, щобы рѡй рѡвно та просто крижки въ рамкахъ тягнувъ, а скоро 6 плястрѡвъ заробить, доложишь ему ще одну рамку зъ налѣнкомъ, але въ середину гнѣзда, а доробить ю хутко.

Насѣнника дозирай, щобы молода matka, вылѣтаючи до трута, на облетѣ не згубила ся. Скоробы въ гнѣздѣ не було анѣ яецъ анѣ матки, тогды чимъ борше додай другу молоду матку, або готовый маточникъ, або хоть пчѡльный молодой несклепленный червь, а пчолы выгрѣютъ собѣ свѣжу матку;

иначе проста трутоносна пчола буде яйца нести. По заложению черву треба 9-го дня зорвати все маточники, а лише одинъ добрый лишити, бо иначе пень роивбы ся.

Але где самородный роё не що року роятъ ся, або если роятъ ся поздно, тамъ размножуе мудрый пасёчникъ свою пасёку штукаю, бо не чекае, ажъ роєви колись схоче ся ронити, лишь скоро часъ на того, самъ робить роё штучный. Штучными роями хутко пасёка помножае ся, але кто той штуки докладно не знае и не розумѣе, той ще борше всю свою пасёку штучными роями выгубить и зничить. Не берижь ся до того, поки той штуки дуже добре не выучишь ся, тай ще таки розумного пасёчника не порадишь ся. Диви ся, щобы колпсь того не пожалувати.

Щобы штучного роя можна зробити, треба доконче знати, котрый насётникъ и коли онъ до роёйки готовый; бо не зъ каждого насётника и не коли-будь можна штучного роя робити.

Знаки до робления штучного роя суть слѣдующы:

1) Велика сила, т. е. въ насётнику мае бути толькы пчёлъ, щобы 7—8 рамокъ на черно покрыли, подъ рамками грубыми клубами овисали, а на стѣнахъ, днѣ и на затворѣ (дверехъ) грубо пересиджували. Зъ слабшихъ пнѣвъ не роби роя, бо нѣ зъ одного нѣ зъ другого хосна не будешь мати.

2) Богато пчёлного переважно засклепленого черву (наименше 5—6 цѣлыхъ рамокъ такимъ червомъ засыпанныхъ). Червь для того повиненъ бути переважно засклепленный, бо стара пчола зойде на роя, а въ насётнику бракне няньокъ до вышлеканя молодого черву; тогда молодой червь заснидѣвбы и заумерь.

3) Въ насётнику хоть 1—2 плястры меду, щобы на случай слоты було чимъ червь годувати.

4) Добра плодна матка. Роё безъ плодной матки не удержитъ ся.

5) Живый лѣтающій трутъ по насѣцѣ, щобы молода матка въ насѣннику заплоднѣти могла.

6) Стала погода и хотъ малый пожитокъ въ поли, бо рѣй осажены на налѣнкахъ и воцины тягнути не буде, а въ слотѣ самъ зъ голоду обсыпле ся; а понеже непогоды предвидѣти годѣ, то на случай слоты годуи роя, щобы не обсынавъ ся.

7) Доконечно потреба улія рамкового, бо лише въ такѣмъ улію можна насѣнникови и роеви въ кождѣмъ разѣ допомочи.

8) Нѣмъ роя робити маешь, зроби въ насѣцѣ найперше ревизію и переконай ся, котрый пень всѣ сесѣ условія вже мае, а котрый еще зачекати може.

Способѣвъ робленя штучныхъ роѣвъ есть богато. Найдогѣднѣйшій, простый и легкій способѣ буде слѣдующій:

Надъ вечеромъ, коли вже пчолы лѣтати устають, здойми насѣнникъ (пень, зъ котрого роя робити хочешъ) зъ его мѣстця трокси на бѣкъ, а натомѣсть поставъ чистый порожный улій зъ шѣстьма готовыми рамками, або зъ налѣнками, отвори ему очко и ставъ его такъ, щобы очко просто на мѣстце давного очка точнѣсенько припало. Теперъ шукай въ насѣннику за маткою, а скоро ю знайдешъ, переведешъ ю легонько на налѣнки до порожного улія. До матки зметешъ еще зъ трехъ крайныхъ рамокъ насѣнника всю пчолу на дно порожного улія, а буде зъ того рѣй-первакъ. Одакъ заложи роеви перегородку, зачини дверѣ, а штучный рѣй вже и готовый.

До насѣнника зложи всѣ его рамки назадъ такъ якъ столли, обули матою, щобы ему було тепло, стисни очко, обмасти глиною дверѣ и занеси его на нове мѣстце въ насѣцѣ. Решта старои пчолы, що еще въ насѣннику лишила ся, верне завтра-позавтра до роя на свое давне мѣстце назадъ, а въ насѣннику лишитъ ся молода пчола.

Десятого дня по зробиеню роя зб'рвешь въ насѣннику маточники, а лише одинъ дорôдливый по серединѣ плястра що можна бôльше у горѣ лишишь. Если маточникъ добрый, а не заснидѣе, то по выгрыженю молодой матки зъ маточника при краснôй погодѣ за якихъ 8 до 10 день она заплониѣе и яйца нанесе. Скоро же на облетѣ до трута загубила ся, маешь такъ само якъ вже при саморôднôй рôйцѣ сказано, додати молоду матку, або готовый маточникъ, або засклепленный червь пчôльный.

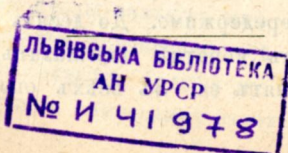
Що одному роєви и насѣнникови робишь, то будешь и вѣмъ прочимъ робити, бо работа все однака.

Въ рокахъ погôдливыхъ та мѣдныхъ выходятъ гдеколи зъ первакôвъ парôй зъ старою маткою; але парôй руйнують инѣ, тому дай позôръ на роѣ и зрываи имъ все маточники, якъ загадують ронти ся; а скоро мимо волѣ таки выйде, то ему маточники позрываешь, а пароя зъ маткою назадъ до своего уля наженешь.

Стару матку одновишь въ рою ажъ тогды, якъ цѣле гнѣздо (6—7 рамокъ) до споду выкôнчить. Найлѣпша пора до обновленя старыхъ матокъ булабы въ половинѣ Лицца. Знайди стару матку въ нии и здуши, пчолы наложатъ маточника, а ты 9-го дня по здушеню матки лише одинъ маточникъ лишишь.

Селижь рôй вже и въ половинѣ Лицца гнѣзда еще не выкôнчивъ (а буває то въ сухихъ, слотныхъ, голодныхъ лѣтахъ), тогды штукуй чимъ борше гнѣздо готовою роботою пчôльною, инакше на зимôвлю не буде здалый.

Пнѣ, що пасѣчникови роѣ даютъ, не можуть заразомъ и меду давати. Роѣ то такожъ грошѣ.

Липень есть мѣсяць мѣдный; въ сѣмъ мѣсяци цвите липа и гречка, а тиѣ двѣ наибѣльше зъ всѣхъ рослинъ дають меду. Щаслива околиця, що богато має гречокъ, а до того гречокъ середныхъ и пѣзныхъ, бо тамъ головный пожитокъ 4 до 6 недѣль треває, а бочки переповнюють ся медомъ. Липа и гречка творять у насъ головный пожитокъ. Пасѣки на 6 до 8 кильометрѣвъ ѡдъ лицъ або гречокъ ѡддаленіи суть бѣдніи, пчола мало разѣвъ на день зъ медомъ оберне, а богато и не верне. Ѡджалуй труду и завези пчолы въ саму гречку, бо они 15 и 30 разѣвъ денно зъ медомъ повернуть, мало погинуть, а перевѣзъ дорогого тобѣ оплатять. Неодного пасѣчника вывѣзъ пчѣлъ на пашу ѡдъ стратъ уратовавъ.

Головна тутъ рѣчь зъумѣти головный пожитокъ добре выкорыстати и богато меду зыскати, але до того кромѣ розуму треба еще и сталои парной погоды, богато близько и довго цвитущихъ мѣдныхъ рослинъ, треба на часъ головного пожитку велику силу пчѣлъ въ пняхъ мати (слабомушный пень тутъ нѣчого не здужає), треба порожныхъ комѣрокъ на плястрахъ, щобы пчолы мали где принесенный мѣдъ зложити, а наконецъ треба еще, щобы матка черезъ часъ головного пожитку не червила, а пчолы мѣдъ на годоване черву не марнували. А щобы матка въ часѣ головного пожитку не червила, потреба ю вже 10 день напередъ, передъ початкомъ головного пожитку, ѡдъ червленя цѣлкомъ вздержати.

Матку вздержимо, щобы черезъ часъ пожитку не червила:

а) Если ю 10 день напередъ передъ головнымъ пожиткомъ до клѣтки замкнемо, клѣтку въ гнѣздѣ у горѣ на плястрѣ близько очка повѣсимо, и такъ ю въ клѣтцѣ черезъ 3 части пожитку передержимо. До десяти день весь червь буде склепленный, въ коротцѣ повывлазитъ, а комѣрки на складъ меду опорожняють ся. Зъ всѣхъ опорожненныхъ пля-

стрѣвъ (вынявши одинъ задній пльстеръ) будемо що кѣлька день мѣдъ на мѣдници ѡдбирати. По третѣй части пожитку (гдесъ около 25 Липця) матку зъ клѣтки выпустимо, най вже червить, а меду лише мало або и ничъ бѣльше брати не будемо, щобы пчолы еще собѣ достаткомъ на зиму при- збирали.

б) Если 4—5 крайнихъ рамокъ на 4—5 цм. ѡдъ гнѣзда ближе до дверей ѡдсунемо, и лише зъ нихъ мѣдъ брати будемо. Матка на тѣмъ ѡдъ гнѣзда ѡддаленій пльстры рѣдко коли заходитъ; однакъ каждого разу треба придивити ся, чи матки на нихъ нема, а скоро здыблешъ, на задній пльстры спровадишь.

в) Перегороди тоненькою перегородкою ули заразъ за очкомъ ѡдъ самой стелины до самого дна, дай тамъ матку того самого пня, дай три рамки и зо двѣ лѣтры пчѣль; зроби мале очко въ заднихъ дверехъ, або въ заднѣй стѣнѣ, а буде се матка и пеньокъ резервовый. Зъ тамтои части ули 10-го дня зѣрвешъ все маточники, а одинъ на заднѣй рамцѣ лишишь и зъ той рамки нѣколи меду брати не будешъ. Тутъ выховае ся матка молода, заплоднитъ ся, а въ осени будешъ мавъ двѣ матки до выбору и лишишь на зиму, котра лѣпша.

г) Понеже матка старѣе ся, проте старій матки въ мѣдныхъ пняхъ скасуешъ, 10-го дня маточники зѣрвешъ, а одинъ на заднѣй рамцѣ лишишь, якъ пѣдъ в) сказано.

Пнѣ, що мають намъ меду давати, не повиннї роити ся.

Медобране. Десятого дня по вздержаню матки ѡдъ червленя и по зѣрваню маточникѣвъ буде вже весь червь склепленный, а богато вже и комѣрки опуститъ; комѣрки будутъ порожнї и пчолы заллють ихъ медомъ. Найлѣпше, если пнѣ до медобрания назначенї все по 7 рамокъ мати будутъ; изъ 6 переднихъ будешъ що 4—5 днѣвъ на мѣдници мѣдъ крутити, а сему рамку задну не рушишь, бо тамъ

буде маточникъ, а до того на пору слотну має тая рамка пчолы годувати.

Бери мѣдъ на мѣдници, доки гречки не стануть чорнѣти (около 25 Липня) и доки пчола до мѣдницѣ пополуднями не буде пхати ся. Скоро одно и друге настане, перестань мѣдъ вже брати, щобы пчола еще собѣ на зиму занесла. Диви ся лише, щобысь не перекрутивъ и пчолы голодомъ не уморивъ, якъ то вже неодному стало ся.

Мѣдъ узбираний не выпродуй весь, щобысь ѳдтакъ самъ для пчѳлъ не купувавъ; менше-бѳльше лиши по 3 кильо на пень на случай нужды.

Передъ продажею меду звѣдуй ся о жнивахъ мѣдныхъ въ околици и въ краю, щобысь знавъ по чому продавати. 50 кильо стоить семи роками около 20—25 зр. а. в.

Въ початку Липця найлѣпша пора сытити питающій мѣдъ, медове пиво, медове вино, малинякъ, вишнякъ та деренякъ.

Гнилецъ прибирає теперъ наибѳльшу силу. Нерозумный то насѣчникъ, що ажъ до сеи поры гнилецъ въ насѣцѣ тримає. Возьми свѣжій улій, заложи ему голі рамки, на горѣшиномъ снозѣ рамки потягни розтоцленою вощиною лише знакъ, куды пчолы плястеръ тягнути мають; пережени всѣ пчолы зъ маткою зъ зараженого пня до того свѣжого чистого улія, уставъ сеи улій на старе мѣстце, приситкуй на добу, а на другу дай чистой здоровой патоки въ корытце, — тогды пень зачне свѣжу вощину тягнути, а гнилецъ буде вылѣченный. Иншихъ лѣкѳвъ уживати не варто.

Плястры зараженій що до крыхты вырѣжь, мѣдъ выдуши и дай до ужитку людемъ (бо людемъ не шкодить, лише пчоламъ), а вощину звари на вѳскъ. Улій выпарь кипячимъ лугомъ зъ вапномъ, выкури сѣркою, высуши, и можешъ его до ужитку на ново взяти. То само зробишь и зъ рамками.

До великого гнильця не допускай. Скоро кôлька комôрокъ зъ заумерлымъ або зогнилымъ червомъ здыбаєшь, заразъ зъ вощиною вырѣжь, а не буде гнильця.

Въ разѣ слоты въ Липцю замыкай всё матки плôднй до клѣтокъ на 2—3 недѣль, а въ разѣ тучѣ або граду не тôлько замыкай матки до клѣтокъ, але еще около 1-го Серпня по два и по три инѣ до купы лучи, щобы зъ голоду не померли.

О С Ъ Н Ъ .

Серпень. Мѣдъ зъ бочки продашь скленарямъ за 76 кильо (давный сотнаръ) хоть по 20—25 зр. а. в. Мѣдъ выбере скленаръ зъ бочки чисто, бочку зважить, ѳдтягне вагу, тай зверне ю назадъ.

Кто мало мае меду, причекае до передъ-Рѳздвяныхъ святъ та продасть его христянинови въ селѣ до кутѣ (пшенички) на святъ-вечерь; а умѣющій зварять собѣ меду въ сыту на питуцій мѣдъ, не будутъ люрѳвъ нѣякихъ куповати та ними заливати ся. Медокъ домашный то трюнокъ дуже дешевый, — ѳнъ помогае на не одній немощи. Добрый мѣдъ, що его ученый пасѣчникъ зробить, т. е. чистый та ретельный мѣдъ безъ шкѳдливыхъ сумѣшокъ, помагае на холеру, на дифтерію, на ангину, на катаръ, на простужене, на зафлелмене, на бѳль головы, на недугу грудну, на кашель, хрипку, на кѳръ, на червѣнку, на гостецъ, и еще на богато иншихъ недугъ. Головна властвивѳсть меду есть тотъ, що мѣдъ легко розгрѣвае, потить, флегму выкидае, а груди не сушить та живѳтъ не обтяжае. Мѣдъ питуцій, але лише мѣрно уживаний, и здоровому добре робить, бо стравить и апетиту додае; а кто его за богато вышье, надъ тымъ ѳнъ мститъ ся.

Другій давати будутъ собѣ по ложцѣ, або и бѳльше, меду сырого до кавы и до всего того, до чого цукоръ дае ся, та не дадутъ грѳшь за цукоръ. А нашій честній невѣсты та красавички ужіють меду до медѳвни-

кôвъ, до пляцкôвъ; а агресты, порѣчки, сливки, вишнѣ та малины усмажатъ на меду и т. д.

При тôмъ всѣмъ не забудь и на свои пчолятка, бо то они тобѣ меду дали; не выпродуй всего меду що до крыхты, бо кто знае, яка то еще будуща буде весна; може буде треба голоднѣй о́дтакъ погодувати.

Роѣ то такожь нашъ дохôдъ, та зъ ними бы еще щось зробити, еще бы и на нихъ памятати, бо якъ на нихъ забудемо, то и зъ медомъ тай зъ роями на безрôкъ не побачимо ся бôльше. Не досыть зробити роя, треба еще осмотри его, чи мае онъ добре гиѣздо на зиму, та чи велике оно, чи онъ мае тôлько меду, щобы добре призимовавъ тай о́дтакъ еще и перевеснувавъ, бо и весна не заразъ еще дасть мѣдъ свѣжѣй. Але кромѣ роѣвъ треба и насѣнники тай и нерôйники такожь осмотрити, чи мають и они досыть меду. Такѣй осмотръ зовемо въ пасѣцѣ осѣнною ревизією.

Осѣнна ревизія.

Скоро гречки чорнѣти зячинають, то вже и пожитокъ малѣе а о́дтакъ и устае; а скоро пожитку не стало, то вже и осѣнь въ пасѣцѣ. Осѣнь обнимае Серпень, Вересень и Жовтень. У насъ майже всюды настае осѣнь зъ 1 Серпнемъ, бо хоть еще гдесъ и якась пôзна гречка свѣтитъ ся, то вже она мало меду дае; нема вже того тепла, нема вже той парноты, а рослины зъ землѣ вже лише мало сокôвъ высысають; мѣдъ пôзнои гречки непевный, а що бы еще пчолы и принесли, то спотребують его на годоване черву, а на зиму зъ него не зôстане.

О першôмъ Серпни звузи очко бляшкою до четвертой части, бо пчолы снують ся вже по пасѣцѣ, нюхають

коло очокъ та легко може повстати нападь. Другою важною рѣчею есть теперь и тое, щобы до пнѣвъ вже нѣколи въ день, але ажъ надъ вечеромъ ходити, бо иначе готовый нападь, а нападь осѣнный гѳршій якъ весняный, не одинъ пень можна тогды утратити. По-трете масти глиноу скалубины коло дверей.

Ревизія осѣнна ѳдбувае ся mezi 1 а 15 Сернемъ; довше ревизию не зволѣкай, бо можешь мати страту. Що дня зревидуешь по тѳлько пнѣвъ, по кѳлько ти удасть ся. Въ холоднѳмъ, похмарнѳмъ або и слотнѳмъ дни зревидуешь бѳльше пнѣвъ, бо пчѳла сидитъ тихо въ уляхъ; за то въ день горячій не бери ся борше до ревизіи, якъ ажъ около 7 години зъ полудня, коли пчѳлы въ насѣцѣ вже лѣтати устають. Слухай сеи рады добре, а не пожалуешь.

При ревизиі уважай:

1. Чи пень має матку? Отворишь уліи, заглянешь mezi рамки и дивити ся будешь за маткою. — Если обачишь матку, а тота повна, має здорові ноги, а до того побачишь въ пчѳльныхъ комѳркахъ яйця, червачки и крытый червь пчѳльный, то все есть въ ладѣ. Где матки нема, тамъ додашь готову плѳдну матку, або дозрѣлый маточникъ, або хоть пчѳлній червачки на выховане свѣжои матки. Але выховане молодои свѣжои матки може вже теперь бути опѳзнене. Якже дослѣдишь пчѳлу трутову и горбатый червь, то поправишь пень такъ, якъ о тѳмъ вже въ Цвѣтні я згадувавъ.

Матку, котрѳй трете лѣто минае, не бери въ зимѳлю, бо на веснѣ упаде; таку матку треба було въ початку Липня змѣнити, а якъ того ты не зробивъ, то постарай ся хоть теперь о лѣпшу але готову матку; иначе на веснѣ будешь мусѣвъ той пень зъ другимъ злучити, бо матка упаде зимовъ або на веснѣ.

2. Чи має пень цѣле зароблене гнѣздо? Насѣнникъ та нерѣйникъ, тоті звичайно заробили собѣ гнѣздо цѣле ажъ до споду; имъ нема що робити. Але рѣй часто не заробить гнѣзда цѣлого, особливо тамъ где рѣй пѣзний, где пожитку доброго не було, або где пасѣчникъ роеви ѡдъ разу бѣльше якъ 6 рамокъ зъ налѣпками заложивъ. Плястеръ, що єсть хоть 32 см. довгій, єще увѣйде, але що зъ того, коли на рѣкъ докѡнчатъ єго пчолы вже трутовою роботою, а намъ пчѡль, а не трутѡвъ, треба. Такій плястеръ доштукуй сподомъ єще теперъ пчѡльною вощиною. Кождый плястеръ, що має прійти вѣ гнѣздо на зиму, має бути ажъ до споду закѡнченый, а до того кождый плястеръ, що иде вѣ гнѣздо зимове, не смѣє бути трутовый, лишъ самый пчѡльный. Кѡлька комѡрокъ трутовыхъ не пошкодить. — Такихъ плястрѡвъ дай сильному пневи 7, а середньому 6. Слабшихъ пнѣвъ не бери вѣ зиму, но злучи ихъ зъ другими, що бѣльшой силы требуютъ, бо зъ нихъ ничъ доброго, противно богато злого мати будешъ.

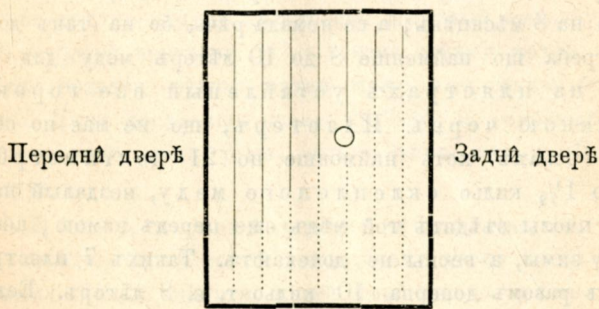
3. Чи пень має досыть меду на зиму? Меду числи для пня такъ, щобы му выстало єще на цѣлу осѣнь, на зиму и на весну ажъ до лотачу и вишень, то значить близько на 8 мѣсяцѣвъ; а се немала рѣчь, бо на такъ довгій часъ треба що найменше 8 до 10 лѣтеръ меду для пня. Мѣдъ на плястрахъ уставлений все горою, а серединою червѣ. Плястеръ, що не має по обохъ своихъ бокахъ хоть найменше по 21 сантиметрѡвъ, т. є. по $1\frac{1}{2}$ килью склепленого меду, нездалый на зиму, бо пчолы зѣдять той мѣдъ єще передъ зимою, або на початку зимы, а весны не дочекають. Такихъ 7 плястрѡвъ учинить разомъ доперва 10 килью т. є. 8 лѣтеръ. Еслижъ пень не має тѡлько меду, то вже теперъ потемки вечерами треба вѣ корытци великѡмъ, и то наразъ, пневи тѡлько пѡддати патоки густон, кѡлько ему єще до 8

лѣтрѡвъ нестает. Досвѣта корытка забирай. Меншими порціями, а часто, давати не вѡльно.

Зато плястеръ, що має бѡльше меду на собѣ, буде вже на зиму безпечный. Але не на кождѡмъ плястрѣ буде однако меду; тожь тїи плястры, що мають еще бѡльше меду на собѣ, уставъ заразы ѡдъ передныхъ дверей, а за ними уложишь тїи, що будутъ мати менше, але не менше якъ по 21 центим. меду. Тымъ способомъ уложишь плястры (т. е. мѣдъ на плястрахъ) такъ, що мѣдъ на нихъ ѡдъ передныхъ до задныхъ дверей буде восходити гейбы по шкарпахъ (горбочкахъ) до горы. Лише въ томъ улію, где очко не при задныхъ дверехъ, но по самѡй серединѣ улія уставлене, уложишь мѣдъ противно, т. е. ѡдъ задныхъ дверей довшїи, а ѡдъ передныхъ коротшїи версты меду.

Весь мѣдъ має бути лише на пчѡльныхъ а не на трутовыхъ плястрахъ. Другою рѣчою есть, щобы межї меднїи плястры не уставляти плястрѡвъ порожныхъ (т. е. безъ меду), або такихъ, що менше якъ 21 см. мають на собѣ меду, бо пень зимою упаде и мѣдъ лишитъ.

Слѣдуючїи взорець вказуе уложене меду на зиму.

Чорнїи лїнії вказують довготу меду але не плястрѡвъ, бо всѣ плястры повиннї бути ажъ до споду заробленї. Зро-

зумѣй же добре та не подрѣжь зъ дурна плястры зъ споду, якъ се одинъ непорозумѣвши мене учинивъ! Кто ннакше уложить мѣдъ, лишъ нарѣкати буде, якъ ему пчолы зимою обсыплють ся.

Такъ ревидують ся пчолы зарѣвно, чи они на дворѣ чи въ стебнику зимувати будутъ. Пovýшій спосѣбъ уложенья гнѣзда и меду въ гнѣздѣ дотычить однако зимованя пнѣвъ на дворѣ и въ стебнику.

Въ Серпини цвите мѣстцями ще пѣзна гречка, але на то нема вже що числити, бо она вже мало або и жадного меду не дае; цвितуть такожь бодяки, а гѣрчиця цвите ажъ до снѣгу, но всего того мало и чимъ разъ менше, ажъ зъ початкомъ Вересня всякій пожитокъ утае.

Вересень. Що еще въ Серпини не подокѣнчувалось, то теперъ докѣнчи, направъ, додай и т. д. Робота въ Вересни есть лише продовженемъ работы Серпневон.

Жовтень. Коло 1 або 15 сего мѣсяця (залежить то ѣтъ погѣдливои осени) пѣдмети еще разъ всѣ пнѣ, заложити до кожного 5 цм. грубу соломяну ѣдъ стелѣ ажъ до дна сягаючу мату, присунъ ю ажъ до крайнои рамки гнѣзда, диви ся щобы добре до стѣнъ, стелѣ и дна пристала, замкни дверѣ и лише великѣ шпaры коло дверей замасти глиною, бо зрештовъ пчолы и безъ мащенья добре зимують. Ся робота zove ся о па ко в а н е мъ тыхъ улѣвъ на зиму, що на дворѣ зимувати мають.

Пнѣ, що мають на зиму до стебника ити, не треба жадными матами выпакувати, бо бы имъ було тамъ за

горячо и навѣтъ мащене обдирае ся; лише около 1-го або 15-го Жовтня, абы лише сухій день, позаносишь ихъ легонько и спокійно до стебника и тамъ на якихъ пѣдвалинкахъ або на лавѣ уставишь, всѣ сторцомъ, очкомъ до середины стебника. Где богато пнѣвъ, тамъ можна на верхъ спѣднихъ другу лаву, а такожъ сторцомъ, уставити. Очко мае бути отворене.

З И М А.

До зимы належать: Листопадъ, Грудень и Сѣчень. Але студѣнь зимова не що року въ одной порѣ приходитъ, тай не въ одной кѣнчить ся. Дѣлательность жита пчѣль въ зимѣ, особенно по серединѣ зимы, спадае на найнижшій степень, але мимо того пчѣла въ зимѣ не замирае. Хотяй на око она непостережно рухае ся, то предсѣ и въ зимѣ ѣсть и ѣддыхае. Иншой работы въ зимовой порѣ она не робить.

Скоро на дворѣ такъ постуденѣло, що пчѣла ѣдъ студени дрощъ чуе, тогды она вже зъ улиа не вылѣтае; а скоро студѣнь еще побѣльшитъ ся, тогды пчѣлы и въ улию не лязать вже самосѣбно, але злазять ся въ кунку, въ клубокъ, чтобы взаимною теплою огрѣти ся. Зъ початку зимы осѣдають пчѣлы клубкомъ на 2—4 плястрахъ зъ споду; зъ ѣдси посувають ся поволи и незначно по плястрѣ до горы, ажъ пѣдъ весну дѣйдуть до верха плястрѣвъ близько стеллины. Зъ плястра на плястеръ пчѣлы дуже рѣдко коли переходять. На то нѣколи числити не можна. Зауважишь те перъ, що если пчѣламъ на тѣмъ плястрѣ, где сидять, меду бракне, они хоть на дальшихъ плястрахъ и богато меду буде, зъ голоду обѣснать ся. На крайній плястры ѣдъ дверей приходять пчѣлы ажъ на веснѣ по головнѣмъ облѣтѣ.

Пчѣлы стиснені въ зимовѣмъ клубочку ѣдятъ мѣдъ, зъ ѣдла вытворюють потрѣбне имъ тепло, котре въ серединѣ клубка до $+10^{\circ}\text{R}$ доходитъ. Зъ клубка розходитъ ся тепло

променами до краївъ гнѣзда, а по краяхъ гнѣзда одъ стѣнъ тоє тепло уменшає ся и на $+2^{\circ}\text{R}$ або и нпжше сходитъ; на самыхъ стѣнахъ улія, въ серединѣ недалеко одъ гнѣзда, може бути и лѣдъ.

Больша студѣнь на дворѣ збиває пчолы въ тѣснѣйшій клубокъ, а менша въ рѣдшій. Скоро-же на дворѣ одпустить, морозовъ нема, а часомъ еще и дощ и болото, тогда пчолы розлазять ся зъ зимового клубка, бо имъ тамъ за тепло; а если такіи станъ теплоты зо двѣ недѣлѣ поддержитъ, тогда матки кидають ся червити, а така работа имъ на зле може выйти. Цѣла зима морозьна для пчолъ лѣпша, нѣжъ зима тепла.

Зимующіи пчолы на дворѣ въ часѣ такого тепла облетятъ ся, вычистятъ свои жолудки зъ назбираного лайна и спокійно до клубка назадъ стягнуть ся. Але пчолы зимующіи въ стебнику не могутъ ся облетѣти, а котра зъ улія вылѣзе, до него назадъ вже не трафитъ а згине. Тепло въ стебнику то морове повѣтре для пчолъ, тысячами ихъ одъ горяча гине. На дворѣ зимующимъ пчоламъ нѣколи не буде горячо, може имъ бути лише тепло и то лише въ теплыхъ зимахъ, и лише у того пасѣчника, що свои пнѣ на зиму дуже тѣсно, грубо та твердо соломою або отавою въ серединѣ улія огативъ. Студѣнь пчоламъ, якъ лише достаткомъ мають меду, а при томъ добру силу и теплый улій, нѣколи не пошкодитъ; а червачковъ зимою нема, тожъ и великіи студенѣ для пчолъ зимующихъ на дворѣ нѣколи не суть страшніи. Инша рѣчь, якъ ктось свѣй пень лихо и не пося правилъ зазимуетъ, тогда смерть пня єсть неизбѣжною. Въ студеномъ улію (тонкомъ) може больша студѣнь часами вже зашкодити. Але ктожъ буде зимувавъ пчолы на дворѣ въ студеномъ улію, въ котромъ зимою роса потоками по стѣнахъ и изъ стелѣ лье ся и пчолы червѣнковъ набавити може?

Тепла и горяча лякай ся, але мёрна студёнь для пчолъ (—15°—20°R) есть спасительна.

Зъ сихъ увагъ выходитъ таке правило для зимованя : не зимуй пчолы анѣ за тепло анѣ за студено, лише холодно, и то такъ на дворѣ, якъ и въ стебнику.

Скоро на дворѣ одпуститъ, заразы пчолы на дворѣ зимуючій самі теплѣйшій воздухъ змѣркують ; если пчолы зимовали въ стебнику, то безъ проволоки треба стебникъ розтворити и его провѣтрювати. Якъ лишь на дворѣ зъ стрѣхи капае, то вже маешь знакъ, щобы стебникъ провѣтрювати. Выказуе ся, що на дворѣ зимовля есть корыстиѣша.

Зимуючій пчолы на дворѣ, а тымъ бѣльше въ стебнику, потребууютъ достаткомъ свѣжого воздуха ; тому не затыкай очка нѣчимъ, лише бляшкою прискиткуй такъ, щобы лише на 2 пчолы зѣстало переходу и щобы хора пчола кожного разу на дворѣ вылетѣти собѣ могла.

Въ горѣ улія знаходитъ ся теплый воздухъ (легкій), а у сподѣ зимнѣйшій (тяжшій). Черезъ цѣлу зиму одсвѣжае ся чистый воздухъ черезъ очко ; горою очка входитъ свѣжій (студеный), а сподомъ очка выходитъ теплый (зжытый) воздухъ.

Замерзание очка може пень удушити. Кругле очко не замерзае.

Уважай, щобы уліи стелиною не затѣкавъ.

Вѣтеръ острый лише тогда шкодитъ, коли просто въ очко дуетъ.

Свѣтло сонця не такъ дуже разитъ пчолы, якъ гдѣякі думаютъ.

Мыши робятъ шкоду не лише въ соломяныхъ але и въ деревяныхъ уліяхъ. Причиною розмноженя мышей въ пасѣцѣ есть завсѣгды нехлюйство, соломяні огаты, отавы

гейбы где коло колешень та стаенъ, а наконецъ соломянй
пѣддаша. Покинь пѣддаша, держи чисто въ пасѣцѣ, не наноси
нѣякихъ соломя, огачуй улиѣ лише чистыми матами, то и
мышей не буде.

Часомъ птицѣ до улиа пукають, та пчолы на двѣръ
выкликають. И вѣдъ такихъ птицъ треба пасѣку охоро-
няти.

И.41.978

гейбы где коло колешень та стаенъ, а наконецъ соломянй по́ддаша. Покинь по́ддаша, держи чисто въ пасѣцѣ, не наноси нѣякихъ соломъ, огачуй улиѣ лише чистыми матами, то и мышей не буде.

Часомъ птицѣ до улиа пукають, та пчолы на двѣрь выкликають. И вѣдъ такихъ птицъ треба пасѣку охоронати.

82006

КАЛЕНДАРИКЪ

ПАСѢЧНИЧІЙ.

УЛОЖИВЪ

Порфирій Бажанскій

священникъ.

ВО ЛЬВОВѢ, 1879.

Зъ друкарнѣ Товариства имени Шевченка,

пѣдъ зарядомъ К. Беднарского.

2004